

PĚT KOMPETENCÍ KATECHETY

Pojem „klíčové kompetence“ je definován jako souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Aplikujeme-li tento pojem na katechetickou službu, jedná se zejména o kompetence, jejichž postupné získávání a prohlubování činí katechetu způsobilým pro jeho službu v církvi. Belgický katechetik, bývalý prezident Evropské asociace katechetiků, profesor André Fossion, SJ, jmenuje a zdůvodňuje soubor kompetencí, k jejichž získávání vede každého katechetu.

Na prvním místě uvádím **kompetenci teologickou**. Je totiž základem. Znamená schopnost hovořit o víře jasným a uceleným způsobem, živě a příznačně, přehledně, jednoduše a zároveň nikdy neskouznout k zjednodušování. Nevyžaduje nadprůměrnou inteligenci, ale je nezbytné mít alespoň minimum základních znalostí, které katechetovi umožní rozlišovat podstatné od druhořadého, vysvětlovat vztahy jak mezi různými tvrzeními víry, tak různými aspekty křesťanského života. Víra dnes musí vést dialog s rozumem a s druhými lidmi. I když rozum přesahuje, je rozumná. Proto katecheti potřebují růst v „inteligenci víry“, což zahrnuje výše zmíněné znalosti a dovednosti. To znamená, že by katecheta měl být schopen číst Písmo, chápat dynamiku dějin spásy, vysvětlit základní tvrzení Věřím (Kréda). Je třeba také získávat tuto „inteligenci“ v křesťanském životě církve v jeho společenských, liturgických a svátostných dimenzích, stejně jako v etických a sociálních (solidarita s druhými).

Kulturní kompetence

Teologická kompetence sama o sobě nestačí. Aby katecheze byla katechezí, je třeba, aby vycházela z dobré znalosti společensko-kulturního prostředí, ve kterém se odehrává. Abychom naučili Honzu anglicky, nestačí pouze znát angličtinu, ale je třeba také poznat Honzu. Toto platí i pro katechezi. Katecheta musí znát ty, kterým je katecheze určena: prostředí, ve kterém žijí, jejich osobní historii, jejich otázky, jejich přání, jejich očekávání. Katecheta tedy stojí před požadavkem, aby se podílel na životě města, zajímal se o to, o co se zajímají adresáti katecheze, zapojoval se s nimi do rozhovorů, stejně jako Ježíš, který se připojil k učedníkům na cestě do Emauz. „O čem mezi sebou na cestě rozmlouváte?“ To je to, čemu musí katecheta naslouchat a na základě čeho může promlouvat k druhým o víře. Ne abstraktním způsobem odtrženým od jejich života, ale naopak slovy opírajícími se o jejich konkrétní existenciální potřeby. K tomu by měl využít všechny hodnoty a zdroje místního kulturního prostředí. Tento proces nazýváme „inkulturací víry“, což znamená hledání forem vyjadřování odpovídajících konkrétní kultuře se zapojením všech zdrojů, které ona sama nabízí.

Pedagogická kompetence

I třetí kompetence je pro katechetu nezbytná. Katecheta je také pedagog. Jeho umění spočívá ve schopnosti zprostředkovávat přístup k víře způsobem, který je vystavěn a promyšlen pedagogicky. Je důležité, aby katecheta uměl používat nejrůznější pedagogické přístupy a praktické metodologie. Podle okolností a objektivních poznatků bude někdy více učitelem dělícím se o své znalosti, jindy více animátorem přenechávajícím slovo jiným, či distributorem materiálů, skrze které se katechizovaní mohou vzdělávat sami. Ve vztazích převezme roli vůdce, jindy průvodce na cestě nebo svědka, nebo také prostředníka, který umožňuje setkání s prostředím církve, vedoucím k vytvoření vztahu s Ježíšem. Ze všeho nejvíce bdí nad tím, aby vytvářel prostor pro zkušenost – modlitby, společenství, slavení, angažování se –, z níž se pak čerpá při následujících katechetických setkáních, na kterou se zpětně odkazuje, která poznamenává osobní existenci a buduje osobní identitu a pocit sounáležitosti

v každém jedinci. Z tohoto pohledu dnes mluvíme o pedagogice iniciace.

Organizační kompetence

Katecheta není pouze pedagog, prokazuje také organizační schopnosti. Katecheze je dílem církve, odehrává se v církevním prostředí, které má svá místa, své časy, svá setkávání, svoji strukturu. Katecheze od nich není izolována. Není dílem jedné osoby nebo skupiny katechetů. Ukazuje zodpovědnost celého církevního společenství a je adresována nejrůznějším lidem či skupinám. Proto je důležité, aby byla katecheze dobře organizovaná, jasná, vydatná a rozmanitá. Dobrou organizovanost lze popsat třemi slovy: rozdělit, sdružit, integrovat (začlenit).

„Rozdělení“ souvisí s odlišnostmi mezi adresáty, a to podle věku, životního prostředí, očekávání a etapy růstu víry. Proto je nezbytné připravit katechezi (obsah, místo, čas, délku) na míru. Sdružovat: katecheze není nikdy dílem jediné osoby. Je vždy kolektivní záležitostí, která vyžaduje domluvu a rozdělení úkolů, to vše v duchu spolupráce.

Začlenit: úkol zprostředkování víry se týká celého církevního společenství. Je to právě celé společenství, které je adresátem katecheze, a zároveň – skrze své svědectví – je i katechizující. Proto je třeba, aby se společenství obohacovalo vzájemnou katechezí, různorodou, a zároveň sjednocující.

Duchovní kompetence

Všechny čtyři výše uvedené kompetence zastřešuje pátá – duchovní. Čím by byla katecheze, kdyby nebyla vedena duchem evangelia? Je nezbytné, aby katecheze a katecheti byli „obydleni“ dechem evangelního ducha. Katecheze nemůže existovat bez tohoto dechu lásky, respektu a postoje přijetí. Víra a její zprostředkovávání jsou neoddělitelné od žití lásky a dalších evangelijních hodnot. Což předpokládá, že katecheti nebudou žít pouze základní body křesťanské spirituality (víry, naděje a lásky), ale také další postoje specifické pro katechetickou službu: naslouchání druhým, respektování jejich svobody, důvěru ve své schopnosti, trpělivost, ducha služby atd. Katecheze neexistuje, jestliže není místem konkrétní zkušenosti života v duchu evangelia.

Dosahnout těchto pěti kompetencí je náročné. Ale je třeba říci, že jsou dosažitelné. Možnosti formace existují a dobré nástroje jsou k dispozici. Rozhodnout se je první krok, „který se počítá“. To, co bude následovat, je velmi často darem, neboť když dáme, o to více dostáváme.

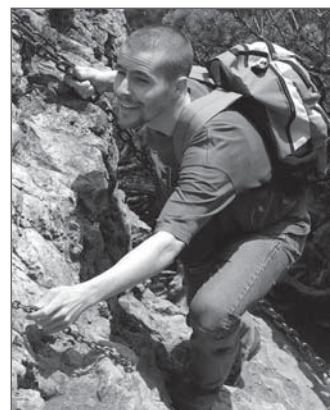

foto: Daniela Kořenková

André Fossion, SJ, Institut Lumen Vitae
www.lumenonline.net/courses/lumen_LV
 Překlad: Marie Zimmermannová ml.